

Ağustos 2023 | Sayı: 163

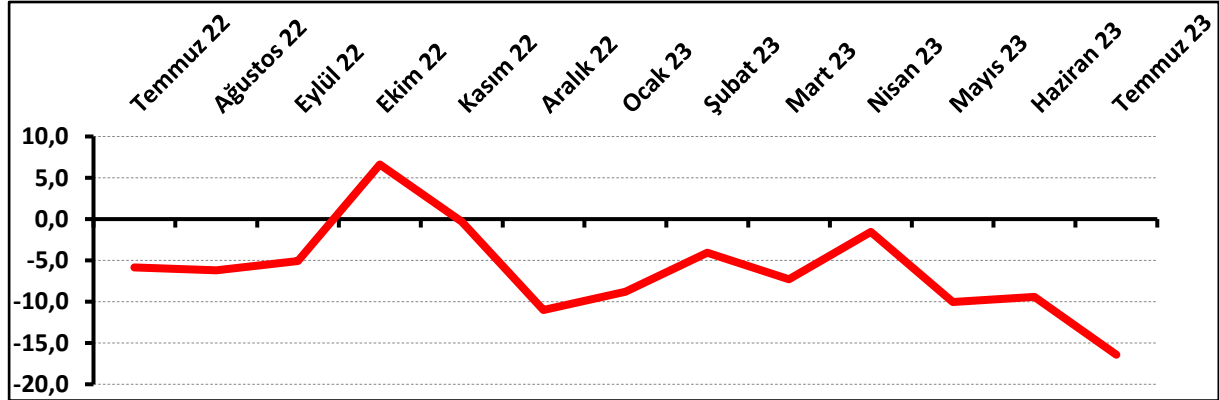
TEMMUZ AYI PERAKENDE GÜVENİNDE DÜŞÜŞ GÖRÜLDÜ

TEPAV Perakende Güven Endeksi, Temmuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 10,5 puanlık, bir önceki aya göre ise 7,0 puanlık azalışla -16,4 puan değerini aldı. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun iyileştiğini belirtenlerin oranı Temmuz 2023'te yüzde 5,7'den yüzde 0,6'ya, önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 15,1'den yüzde 5,8'e geriledi. Diğer taraftan, önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyen perakendecilerin oranı yüzde 95,6'dan yüzde 98,5'e yükselirken düşüş bekleyen olmadı. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Temmuz ayı perakende güveninde en fazla artış İstanbul, Batı Marmara ve Ege bölgelerinde gözlenirken Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'da geriledi, Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerindeki artışlar da ortalamanın gerisinde kaldı.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla azaldı

TEPE değeri, -16,4 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 10,5 puan, geçen aya göre 7,0 puan azaldı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki 0,8 puanlık ve önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi göstergesindeki 12,1 puanlık kötüleşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin üzerinde olduğu yönündeki 8,2 puanlık değişim endekse olumsuz yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Temmuz 2022 – Temmuz 2023)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-14,2	-19,2	-20,2	-16,0	-18,9	-18,0	-16,7	-17,9	-6,9	-9,5	-11,2	-12,7
2022	-11,9	-9,4	-12,0	-20,8	-16,0	-19,0	-5,9	-6,2	-5,1	6,6	-0,3	-11,0
2023	-8,8	-4,1	-7,3	-1,5	-10,0	-9,4	-16,4					

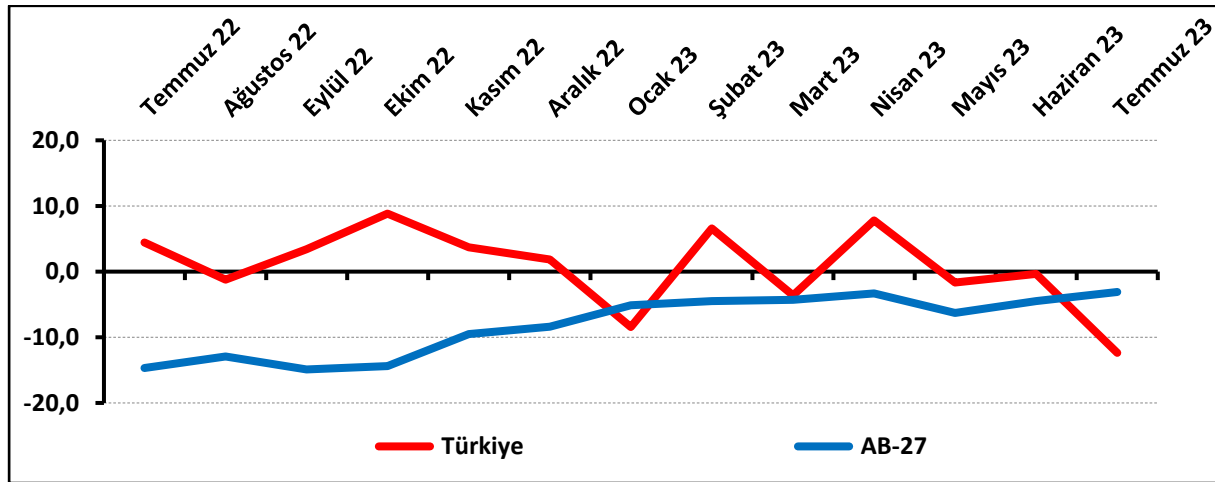
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Temmuz 2023'te -12,4 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 12,1, bir önceki yılın aynı ayına göre 16,8 puan azaldı.

Temmuz 2023'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 15,1'den yüzde 5,8'e gerilerken işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 73,3'ten yüzde 74'e yükseldi. Katılımcıların yüzde 20,2'si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde yabancı müşterilerin artması gibi mevsimsel etkiler ağırlıkta iken kötüleşme beklentilerinde yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması gibi temel iktisadi kısıtlar öne çıkmaktadır.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Temmuz 2022 – Temmuz 2023)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

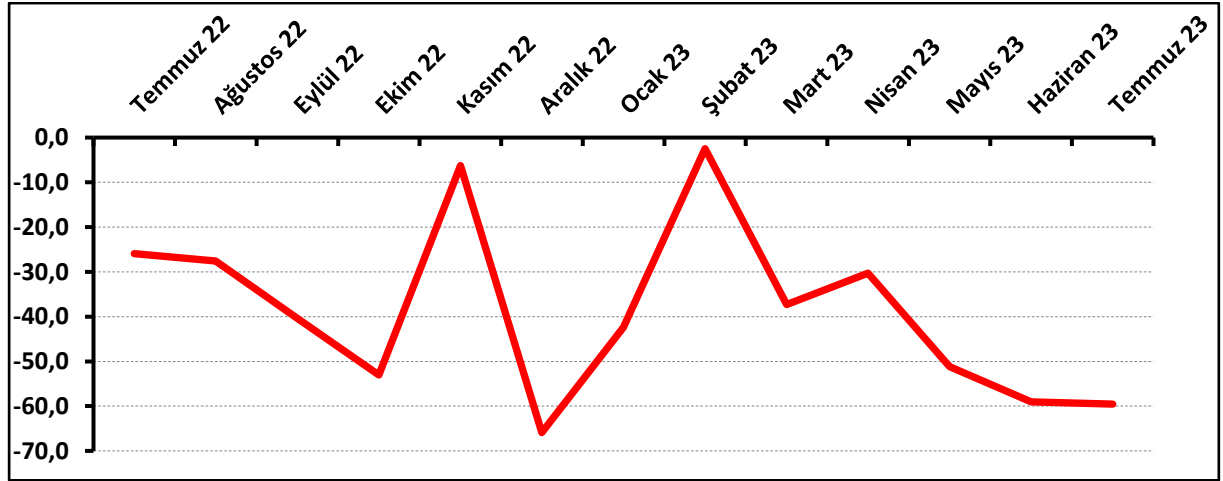
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-3,7	-10,4	-19,4	-11,2	-10,9	-12,9	-6,7	-11,3	-14,7	-19,4	-24,2	-30,5
2022	-14,3	-9,6	-6,3	-9,0	-7,6	-8,3	4,4	-1,2	3,4	8,8	3,7	1,8
2023	-8,4	6,6	-3,6	7,8	-1,7	-0,3	-12,4					

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler geçen yıla göre olumsuz

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Temmuz 2023'te -59,5 puan değerini alarak Haziran 2023'e göre 0,5 puan, Temmuz 2022'ye göre 33,6 puan azaldı.

Temmuz 2023'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 1,9'u geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 60,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 37,6 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Temmuz 2022 – Temmuz 2023)

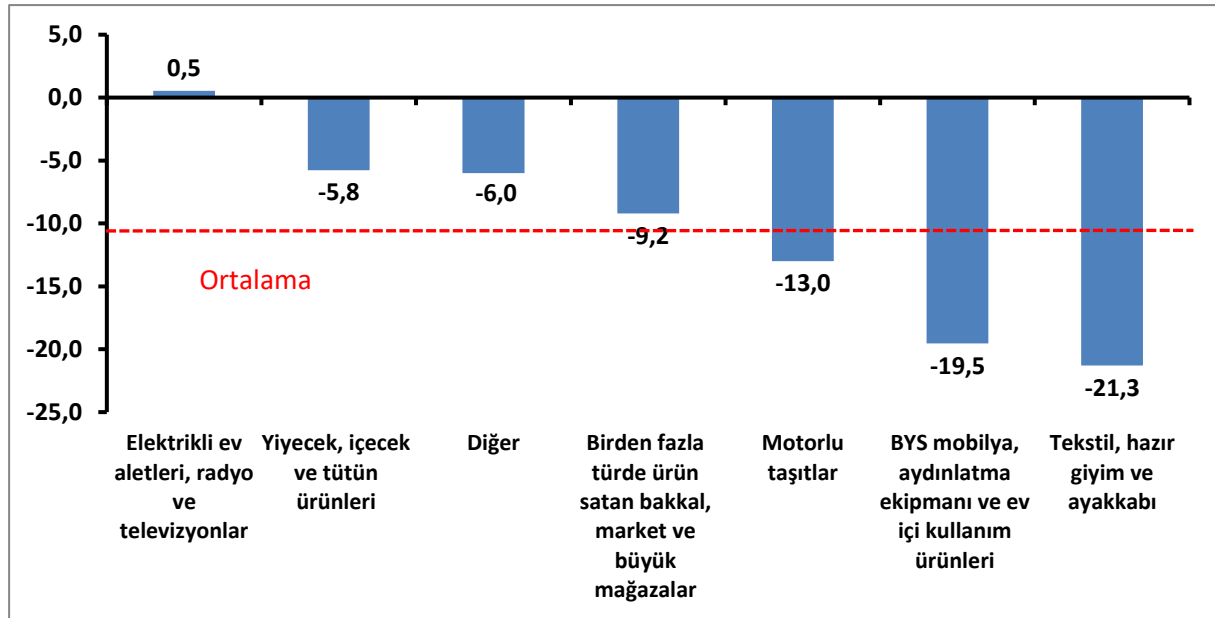
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-49,2	-39,5	-46,5	-40,4	-40,6	-50,2	-40,6	-45,7	-7,3	-17,8	-19,5	-35,4
2022	-54,3	-64,9	-61,4	-66,1	-59,4	-70,0	-25,9	-27,6	-40,4	-53,0	-6,2	-65,9
2023	-42,3	-2,5	-37,3	-30,3	-51,2	-59,0	-59,5					

Perakende güveni yalnızca “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Temmuz 2023’te, geçen yılın aynı dönemine göre “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

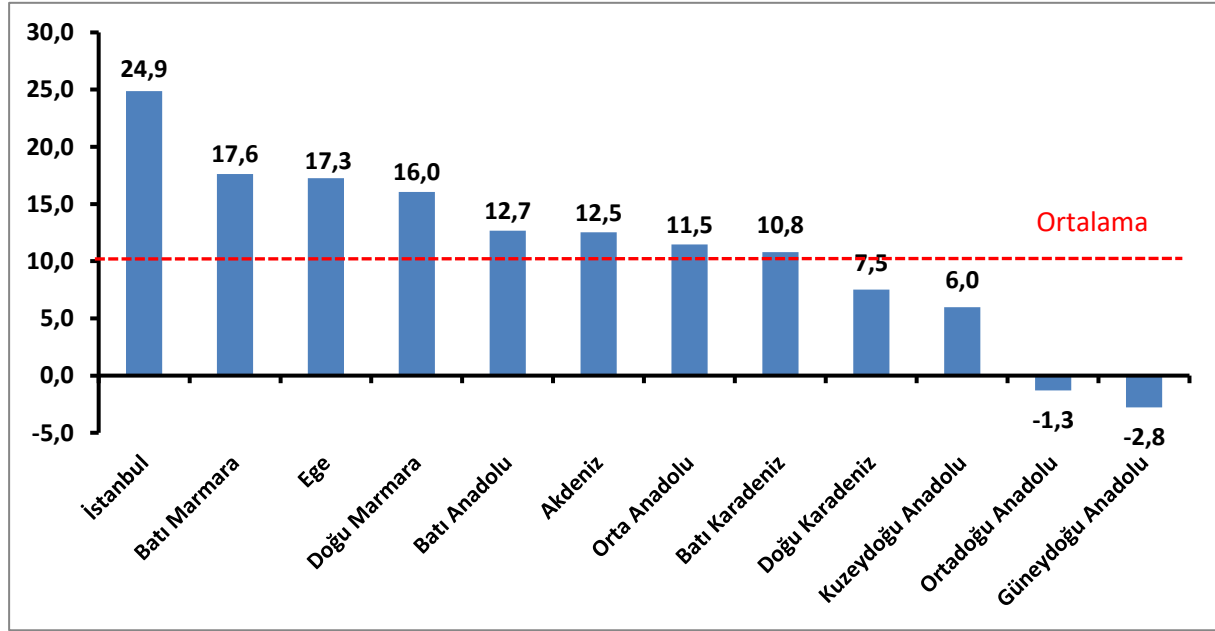
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Temmuz 2023’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'da geriledi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Temmuz 2023'te, İstanbul, Batı Marmara, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu ve Batı Karadeniz bölgelerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ise ortalamasının altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Temmuz 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin iş durumlarına yönelik değerlendirme ve beklentileri kötümser

TEPE anketine soru bazında ve denge değerleri olarak bakıldığında geçtiğimiz 3 ay ve geçen yılın aynı dönemine göre işlerin durumu karşılaştırmalarında alt endekslerdeki yüksek oranlı düşüşler dikkat çekmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise en üst değere yakın gerçekleşti. Eğilimler incelendiğinde ise Temmuz 2023'te, "mevcut stok düzeyi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Temmuz 2022'ye kıyasla olumsuz yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise arttı. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise tüm değerlendirme ve beklentiler Haziran 2023'e kıyasla olumsuz yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise arttı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 07/2022	Endeks 06/2023	Endeks 07/2023	Bir önceki aya göre değişim 07/2023	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 07/2023
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-25,8	-43,6	-44,4	-0,8	-18,6
Mevcut stok düzeyinizin hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	3,8	15,7	7,5	-8,2	3,7
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	12,5	16,5	6,3	-10,2	-6,2
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	4,4	-0,3	-12,4	-12,1	-16,8
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-0,2	1,2	-4,4	-5,6	-4,2
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	74,3	94,7	98,5	3,8	24,2
İşlerinizin geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-25,9	-59,0	-59,5	-0,5	-33,6
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	5,5	7,1	4,7	-2,4	-0,8

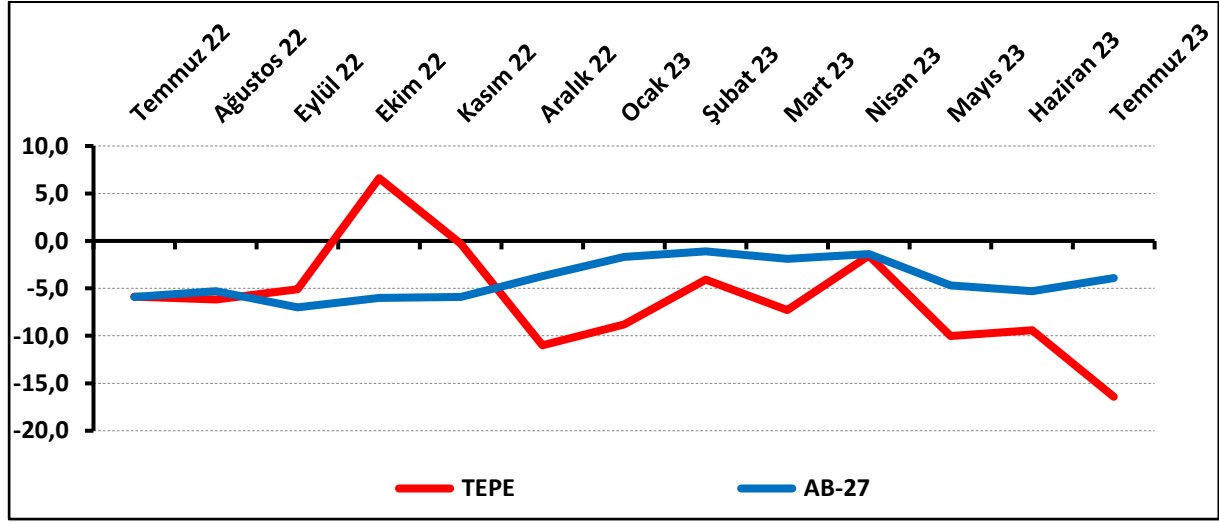
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla arttı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Temmuz 2023'te de -3,9 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 1,4 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,0 puan yükseliş yönünde oldu. Öte yandan, Kasım 2022'de tekrar negatif değer alan TEPE, Temmuz ayında negatif alanda kaldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Temmuz 2022 – Temmuz 2023)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-13,8	-14,4	-9,5	-5,8	-2,1	5,6	6,4	6,7	4,8	5,1	5,4	2,9
2022	3,7	5,1	-2,3	-4,1	-3,3	-3,8	-5,9	-5,3	-7,0	-6,0	-5,9	-3,7
2023	-1,7	-1,1	-1,9	-1,4	-4,7	-5,3	-3,9					

Temmuz 2023'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde Temmuz ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Yunanistan oldu. Yunanistan'ı Malta ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de 2,0 puan, Euro Bölgesi'nde ise 2,4 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde en yüksek artış Malta'da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de ve Euro Bölgesi'nde 1,4 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Temmuz 2022 ve Haziran 2023'e göre)

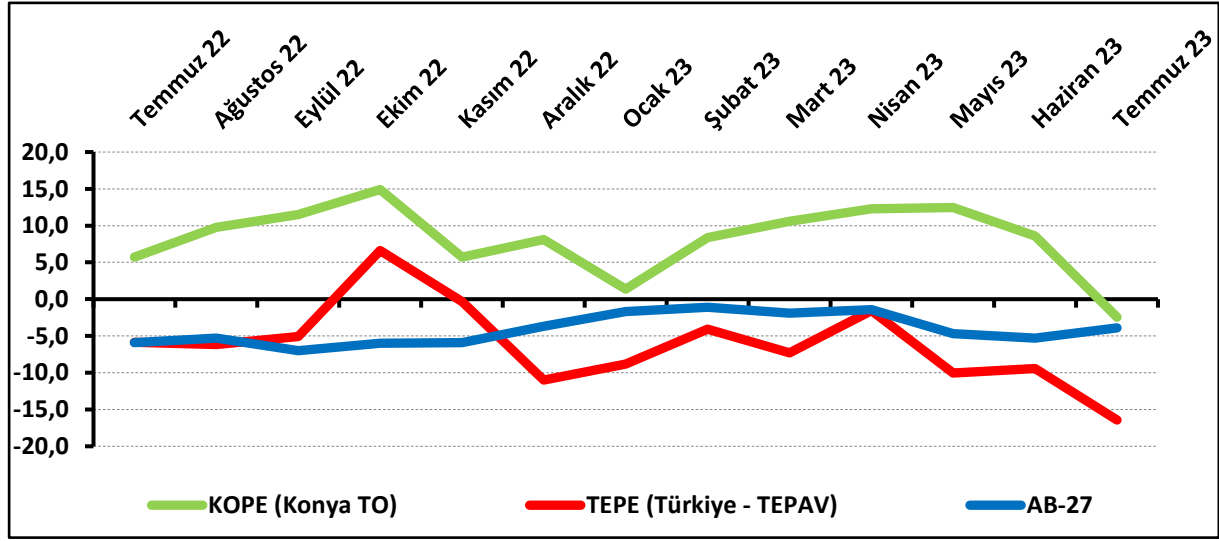
Ülkeler	Temmuz 2022'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Haziran 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Yunanistan	22,7	3,2
Malta	22,4	40,0
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	14,6	-0,3
Danimarka	12,7	8,3
Karadağ	12,2	-8,5
Makedonya Cumhuriyeti	11,4	-0,5
İspanya	11,4	7,3
Letonya	5,0	-2,0
Hollanda	3,8	-3,4
Portekiz	3,8	2,2
Arnavutluk	3,7	-2,6
İtalya	3,0	-0,2
Litvanya	2,8	-0,3
Euro Bölgesi-19	2,4	1,4
Hırvatistan	2,3	2,4
AB-27	2,0	1,4
Belçika	2,0	2,1
Sırbistan	1,6	4,0
Fransa	0,8	3,2
Almanya	0,8	-0,9
Polonya	0,0	-0,8
Çek Cumhuriyeti	-0,5	2,1
İsveç	-1,5	-1,0
Bulgaristan	-1,6	1,5
Romanya	-5,8	-1,4
Türkiye	-10,5	-7,0
Macaristan	-11,2	1,8
Finlandiya	-12,2	-10,2
Estonya	-13,7	-0,3
Slovakya	-17,6	8,0
Avusturya	-19,5	0,3
Slovenya	-24,2	-15,0

*Sıralama Temmuz 2022 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Temmuz 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre 8,1 puan, bir önceki aya göre ise 11,0 puan azalışla -2,4 puan değerini aldı. KOPE, Temmuz ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Temmuz 2022 – Temmuz 2023)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-10,7	-13,9	-9,5	-6,6	-9,8	-0,1	5,8	12,0	20,6	13,7	7,8	8,7
2022	10,8	-0,5	2,6	8,4	7,8	3,2	5,7	9,8	11,5	14,9	5,7	8,1
2023	1,4	8,4	10,6	12,3	12,5	8,6	-2,4					